

Wydawca: Sp. z o.o. «Nauka i studia»

Redaktor naczelna: Prof. dr hab. Sławomir Górnjak,

Zespół redakcyjny: dr hab. Jerzy Ciborowski (redaktor prowadzący),
mgr inż. Piotr Jędrzejczyk, mgr inż. Zofia Przybylski, mgr inż. Dorota
Michałowska, mgr inż. Elżbieta Zawadzki, Andrzej Smoluk, Mieczysław
Luty, mgr inż. Andrzej Leśniak, Katarzyna Szuszkiewicz,
Redakcja techniczna: Irena Olszewska, Grażyna Klamut,
Dział sprzedaży: Zbigniew Targalski

Adres wydawcy i redakcji:

37-700 Przemyśl, ul. Łukasieńskiego 7

tel (0-16) 678 33 19

e-mail: praha@rasnauka.com

Druk i oprawa:

Sp. z o.o. «Nauka i studia»

Cena 54,90 zł (w tym VAT 23%)

**Materiały XII Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji
«Aktualne problemy nowoczesnych nauk - 2016» Volume 5.
Pedagogiczne nauki. : Przemysł. Nauka i studia - 114 str.**

W zbiorze ztrzymają się materiały XII Międzynarodowej
naukowo-praktycznej konferencji
«Aktualne problemy nowoczesnych nauk - 2016». 07 - 15 czerwca 2016 roku
po sekcjach: Pedagogiczne nauki.

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Żadna część ani całość tej publikacji nie może być bez zgody

Wydawcy – Wydawnictwa Sp. z o.o. «Nauka i studia» – reprodukowana,

Użyta do innej publikacji.

ISBN 978-966-8736-05-6

© Kolektyw autorów, 2016

© Nauka i studia, 2016

Міхєєв А.О.

*ДВНЗ України «Буковинський державний медичний університет»,
м. Чернівці*

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ НА 3-МУ КУРСІ

Людина зазнає різноманітних впливів зовнішнього середовища *упродовж усього життя*. Стресові чинники викликають адекватну відповідь, яка може супроводжуватися або агресією, або намаганням уникнути стресової ситуації. Важливими стресовими факторами зовнішнього середовища, що суттєво впливають на організм людини, є також і процеси навчання – у дошкільних, середніх та вищих навчальних закладах освіти. Це може займати значну частину життя людини. Зокрема, професійна освіта (середньотехнічна, спеціальна чи повна вища освіта) займає 4-6 років залежно від обраної професії. Упродовж навчання у вищому навчальному закладі за впливу значної кількості навчальних дисциплін, участі в громадському житті у студентів розвивається і формується професійне спрямування, прагнення використовуватися отримані знання і досвід в світлі обраної професії.

Адаптація студентів до навчання у вищому навчальному закладі є *динамічним, багатостороннім і комплексним процесом формування умінь та навичок відповідно до вимог обраної спеціальності*. Особливо це стосується студентів медичних навчальних закладів. Процес професійної адаптації є складним, довготривалим та багатограним процесом і висуває високі вимоги до пластичності психіки та фізіологічних функцій організму молодих людей. Найактивніше адаптація до нових умов середовища та студентського життя відбувається на перших курсах навчання, завдяки дії стресової ситуації на організм. З кожним курсом студенти все більше адаптуються до умов навчання, стають «пластичними», вчать пристосовуватися. Все це знаходить своє відображення на фізичному та психічному здоров'ї майбутніх спеціалістів.

Гендерні або статеві особливості пристосування до навчання останніми роками є об'єктом багаточисельних досліджень як з боку психологів і педагогів, так і медиків. Для чоловіків стресові ситуації частіше відображаються на здоров'ї, у тому числі і психологічному, ніж у жінок. Чоловіки за дії стресу частіше виявляють агресію, схильнієть до правопорушень, девіацій поведінки. Водночас у жінок психіка більш пластично реагує на стресову ситуацію.

Для оцінки стану основних показників фізичного і, особливо, психічного здоров'я студентів використовуються різноманітні підходи, методики, тести тощо. Одним із адекватних та зручних методів оцінки адаптаційних можливостей студентів є тестування, яке передбачає відповіді на низку питань. Останні стосуються *різноманітних особливостей життя* опитуваних та можуть показати рівень пристосування.

Метою нашого дослідження було вивчення адаптації студентів 3-го курсу медичних факультетів до навчання залежно від статі опитуваних.

Для оцінки адаптаційних студентів 3-го курсу медичних факультетів було використано багаторівневий особистісний опитувальник «Адаптивність» (БОО-АМ), який призначений для оцінки адаптаційних можливостей особистості з урахуванням соціально-психологічних та деяких психофізіологічних характеристик, що відображають узагальнені особливості первово-психічного і соціального розвитку.

Всі опитані студенти 3-го курсу показали достатній для оцінювання та інтерпретації рівень вірогідності відповідей, що дозволило нам адекватно оцінювати отримані результати.

Так, *показник первово-психічної стійкості у більше ніж половини студенток (55,17%) виявився недостатнім* – від окремих ознак нестійкості до вкрай високого рівня нестійкості. При цьому може спостерігатися вкрай низька толерантність до психічних і фізичних навантажень, пристосування до нових умов життєдіяльності та навчання може перебігати досить хворобливо, а рівень праездатності різко знижуватися. У 20,68% студенток рівень первово-психічної стійкості був достатнім чи навіть високим, а у 24,14% - дещо зниженим. У студентів чоловічої статі показник нестійкості був нижчим – 47,06%, 11,76% хлопців, які навчаються на 3-му курсі мали достатній рівень стійкості, а 41,18% - дещо понижений рівень.

Наступний показник – комунікативні здібності показав, що у 20,69% студенток 3-го курсу середній-достатній рівень комунікації, у 44,83% - задовільний і у 34,47% - знижений або низький. Це знаходить відображення у процесах адаптації до нового колективу - можуть труднощі при формуванні міжперсональних стосунків, як з колегами по групі, так і з викладачами, проявляється схильність до підвищеної конфліктності та складний процес корекції поведінки. Водночас, у студентів-чоловіків зниження комунікативних здібностей спостерігається у 29,41%, задовільний рівень – у 35,29%, а середній або достатній – у 35,29%.

Оцінювання рівня соціалізації у студентів 3-го курсу за умов впливу навчання показало, у більшості респондентів чоловічої статі (47,05%) спостерігається орієнтація переважно на власну думку, не виникає прагнення дотримуватися загальноприйнятих норм поведінки, особисті інтереси переважають над інтересами групи. Кожен третій студент (29,41% опитаних) має задовільний рівень соціалізації, а у 23,53% - спостерігається достатній рівень соціалізації. У студенток 3-го курсу медичних факультетів низький рівень соціалізації практично вдвічі менший – 20,67%. Водночас задовільний рівень моральної нормативності виявлено у 31,04% опитаних, а достатній та високий – у 48,26%.

Також ми оцінювали схильність студентів та студенток 3-го курсу до девіантної (відхильної) поведінки, що може мати місце поруч із низькою соціалізацією. У 72,41% студентів жіночої та 58,82% чоловічої статі такі ознаки були відсутні. Схильність до відхилень у поведінці за результатами тестування було визначено у 17,65% опитаних студентів та лише у 3,35% студенток. Це може супроводжувати певною агресією відносно оточуючих, схильністю до певних правопорушень та підвищеної конфліктності. Проте, для більшості студентів обох статей не притаманна така схильність.

Останній, інтегральний показник – особистісний потенціал соціально-психологічної адаптації показав, що у більшості студентів 3-го курсу обох статей загалом притаманний низький рівень адаптації. Це спостерігається у 64,71% опитаних студентів та у 72,41% студенток. Такі студенти за впливу процесів навчання можуть мати певні ознаки нервово-психічних зривів, низьку нервово-психічну стійкість, часто конфліктні, можуть мати місце асоціальні вчинки. У 35,29% опитаних нами студентів та 24,14% студенток виявлено задовільний рівень адаптації, і лише у 3,45% дівчат – нормальний

або високий. Такий розподіл студентів за рівнем соціально-психологічної адаптації на третьому курсі свідчить про суттєвий вплив навчального навантаження на процеси соціально-психологічної адаптації третьокурсників аж до рівня дезадаптації.

Таким чином можна зробити наступні **висновки**.

Більшість студентів 3-го курсу незалежно від статі мають низький рівень соціально-психологічної адаптації. При цьому спостерігається вищий рівень нервово-психічної стійкості у студентів жіночої статі до ускладнених умов діяльності (навчання), ніж у чоловіків, а кожен третій студент та п'ята студентка 3-го курсу за умов навчання у вищому медичному навчальному закладі здатні відносно швидко адаптуватися до умов нового колективу, легко встановлюють контакти з оточуючими і є неконфліктними. За впливу навчання у практично половини студенток третього курсу спостерігається дотримання корпоративних вимог, групові інтереси переважають над особистими і є чітко дотримання загальноприйнятих норм та правил. Водночас у студентів чоловічої статі такий рівень соціалізації виявляється лише приблизно у кожного п'ятого опитаного. Окрім того, для більшості студентів обох статей не притаманна схильність до девіації поведінки та, відповідно, правопорушень.